

**Gen. bryg., inż. Orlik-Rückemann
(1894 – 1986)**

Urodził się 1 sierpnia 1894 we Lwowie. Zmarł 18 października 1986 w Ottawie, Ontario, Kanada i spoczywa na Notre-Dame Cemetery w Ottawie. Studia inżynierskie odbył na Politechnice Lwowskiej w dziedzinie budowy dróg i mostów. Oficer Legionów Polskich, członek Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) na Ukrainie. Uczestnik I wojny światowej, wojny polsko-rosyjskiej 1919-1920 i II wojny światowej (w kampanii wrześniowej). Przez Łotwę zbiegł do Szwecji, a potem przedostał się do Wielkiej Brytanii. Pozostał na emigracji. Pochodził z polskiej rodziny inteligenckiej o korzeniach żydowskich i w niej został wychowany w duchu miłości Ojczyzny i służby dla innych.

Wykształcenie

Uczęszczał do szkół we Lwowie. Członek „Zarzewia” w I Gimnazjum Realnym we Lwowie gdzie zorganizował w latach 1910-1911 drużynę skautów. W 1912 rozpoczął studia na Politechnice Lwowskiej na Wydziale Budowy Dróg i Mostów. Studia przerwał wybuch I wojny światowej. Następnie działał w Drużynach Strzeleckich we Lwowie.

I wojna światowa

Wstąpił do Legionów Polskich w sierpniu 1914. Kolejno przeszedł różne stopnie dowodzenia od dow. plutonu, kompanii i baonu w 1 i 6 pp. Po kryzysie przysięgowym wcielony do armii austriackiej, skąd zbiegł i został skierowany do pracy w Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) na Ukrainie.

Wojna o granice 1918-1921

W latach 1918-19 czynny przy organizacji oddziałów odradzającego się WP. Okresowo w niewoli ukraińskiej. Podczas wojny polsko-rosyjskiej dow. 6 pp. Legionów (ppłk piechoty w 1919). Następnie dow. 132 pp. rez. i dow. 1 p. czołgów, którym dowodzi do końca wojny.

Okres międzywojenny

W latach 1921-22 inspektor czołgów w Departamencie Piechoty Ministerstwa Spraw Wojskowych. W latach 1922-27 odkomenderowany do 1 p. czołgów gdzie przejmuje jego dowództwo (płk w 1924). W latach 1924-25 dow. brygady Korpusu Ochrony Pogranicza (KOP), a następnie w latach 1928-1932, dow.. piechoty dywizyjnej 23 Dwyizji Piechoty (DP). W latach 1932-38 dow. 9 DP, a w sierpniu mianowany zastępcą dow. KOP (W 1933 mianowany gen. bryg.). Od sierpnia 1939 dowódca KOP.

II wojna światowa

Podczas kampanii wrześniowej był ostatnim dow. KOP. Walczył z obu agresorami. Wstawił się stawianiem zaciętego oporu w walkach z Armią Czerwoną po inwazji ze strony Rosji Sowieckiej 17 września 1939.

Zgrupowanie KOPu pod dow. gen. Wilhelma Orlik-Rueckemanna broniło całego odcinka wschodniej granicy polskiej na długości ok. 450 km. Wojska pod jego dow. stoczyły ciężkie bitwy z przeważającymi siłami bolszewików w dniu 28 września pod Szackiem, a w nocy z 29 września na 1 października pod miasteczkiem Wytyczno.

Przez Litwę i Szwecję zdołał przedostać się do Wielkiej Brytanii. Nie dane mu było być już dowódcą z powodu wykluczenia znanych oficerów piłsudczyków przez gen. Władysława Sikroskiego. Nie został dopuszczony już do czynnego dowodzenia w polu po kampanii wrześniowej.

Po wojnie

Po wojnie gen. Orlik-Rueckemann został przydzielony do Sztabu Genralnego Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia (PKPR) w Wielkie Brytanii. Było to zadanie trudne i niewdzięczne. Polsce żołnierze dawni sojusznicy musieli być rozlokowani w wielu obozach na obszarze całej Wielkiej Brytanii. Żle przyjmowani przez Brytyjczyków przystosowywali się przez

wiele lat do życia w nowym społeczeństwie. Część nich mimo niepokoju związanego z nową bolszewicką okupacją Ojczyzny – postanowiła powrócić do Polski i połączyć się z rodzinami. Większość kresowiaków nie powróciła. Nie powróciła również zdecydowana większość wyższych oficerów wśród nich gen. Orlik-Rueckemann. Przez Szwecję dołączyła do Niego najbliższa rodzina. Po demobilizacji generał osiadł na ponad dwadzieścia lat w Londynie.

Kanada

Od 1972 generał Orlik-Rueckemann zamieszkał u rodziny syna Kazimierza, znanego pracownika naukowego National Research Council w Ottawie, specjalisty lotniczego. Włączył się czynnie do pracy kombatanckiej jako członek Koła nr 8 Stowrzenia Polskich Kombatantów w Kanadzie.

Odznaczenia, nagrody i wyróżnienia

Generał dywizji Józef Ludwik Zajac posiada znaczącą listę odznaczeń głównie wojennych sił zbrojnych w których służył.

- Krzyż Srebrny V Klasy Orderu Wojennego Virtuti Militari
- Krzyż Komandorski III Klasy Orderu Odrodzenia Polski
- Krzyż Niepodległości
- Krzyż Oficerski II Klasy Orderu Odrodzenia Polski (2 maja 1923)
- Krzyż Walecznych – czterokrotnie (trzykrotnie w wojnie polsko-rosyjskiej i za walki z Ukraińcami)
- Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami (pod czas II wojny światowej)
- Złoty Krzyż Zasługi
- Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości
- Odznaka Pamiątkowa „Znak Pancerny” nr 243
- Odznaka za Rany i Kontuzje
- Krzyż Oficerski Orderu Legii Honorowej Republiki Francuskiej

Publikacje

Nie są znane publikacje i ich zakres. Ponieważ był pionierem wojsk pancernych w Polsce (czołgów) przypuszczalnie publikował w tej dziedzinie.

Grób gen. bryg. Inż. Wilhelma Orlika Rückemanna (1894-1986), ostatniego dow. KOP we wrześniu 1939. Cmentarz Notre-Dame w Ottawie-Vanier (fot. L. Bąkowska)

Rodzina

Generał Wilhelm Orlik-Rückemann był żonaty z Różą Fajans, która pochodziła ze znanej warszawskiej rodziny Fajansów, m.in. właścicieli tzw. Żeglugi Wiślanej. Synem Ich był znany specjalista inżynierii lotniczej i pracownik badawczy National Research Council of Canada, dr Kazimierz Orlik-Rückemann.

Bibliografia

Aleksander Maciej Jabłoński, Liliana Gwizdkowska, *Uroczyste upamiętnienie zasłużonych Polaków na cmentarzu Notre-Dame w Ottawie z okazji 77-tej rocznicy inwazji Niemiec hitlerowskich i Rosji Sowieckiej na Polskę* – manuskrypt, Ottawa, 18 IX 2016.

Tadeusz Kryśka-Karski, Stanisław Żurakowski, *Generałowie Polski Niepodległej*, Wydanie uzupełnione i poprawione, Wydawnictwo Editions – Spotkania, Warszawa 1991